

CZYTELNI

808.4/0751

KRÓTKI ELEMENTARZ

DO

SAMOUCTWA

W PISANIU, CZYTANIU I LICZBOWANIU

Wydany jako próba elementarza najbardziej celowi swemu odpowiedzieć mogącego,
a który jeszcze wielce udoskonalonym być może.

8928

Przy bardzo małym zajęciu się wielu ludzi dobrej woli, można, za pomocą środków tu podanych, — bez szkółek i nauczycieli, — a więc bez kosztów i zachodów większe znaczenie mających, — doprowadzić, w krótkim czasie, nieograniczoną liczbę nieumiejętnych, do nabycia pierwszych początków wiedzy zasadzającej się na pisanii, czytaniu i liczbowaniu. Dostę jest prostej i łatwej pobudki, aby się zawiązało w każdej choćby najmniejszej miejscowości, rodzaj wzajemnego uczenia się wielce pod pewnemi względami udoskonalony, czyli raczej powszechnego Samouctwa, którego skutek bardzo będzie znaczącym. Jeden drugiemu, drugi trzeciemu i t. d. do nieskończoności, mają udzielać potrzebne a najprostsze, tylko skazówki do pracy, która przez każdego uczącego się, na osobności i prawie całkiem samodzielnie, dopełniana będzie. Zależy najbardziej na prędkim wyuczeniu, w sposób tu ustanowiony, jak największej liczby dziewcząt, gdyż te najzdolniejszymi będą do szerzenia w kole rodzinném nabytych przez siebie początkowych wiadomości: one najwięcej do tego przyczynią się aby każda, choćby najuboższa chata, od razu za szkołkę przygotowawczą stanąć mogła.

SKAZÓWKI DO UŻYCIA TEGO ELEMENTARZA. — Starszy uczeń, lub osoba mająca gdzie nadać popęd Samouctwu, wskazać mają poczynającemu uczniowi, z kolei i z osobna, nazwisko każdej głoski i każdego znaku liczebnego, oraz sposób kreślenia takowych: po czem ten ostatni ma sam wyszukiwać i piórem zaczerpnąć na wszystkich stronicach czerwonego Elementarzyka; pojedynczo, te głoski literami pisma

wyrażoną, lub ten znak liczebny których po jednemu zarazem pisać i czytać uczy się. W miarę postępu uczeń idzie na rozkaz głośno wyczytywać i z pamięci pisać głoski i liczby przez siebie już poznane i w całym Elementarzu zaczernione, aż się nauczy dobrze całego abecadła i wszystkich znaków liczebnych. — Potem, przy pomocy, wprawia się uczeń w zgłoskowanie, na głos, wyrazów od «jeden» do «dziesięć», i sam przepisuje te wyrazy (oddzielając zgłoski gdzie wypada), tak długo aż zdola z pamięci je napisać. Takie same ćwiczenia odbywają się na wszystkich liczbach które są wypisane wyrazami w Elementarzu. Następnie na osobnym papierze sam uczeń pisze znakami liczebnymi, a obok takowych wyrazami, cały szereg liczb od 1 do około 500, dopełniając tych pośrednich liczb które w Elementarzu są opuszczone. — Dalej, zaczernia uczeń te zgłoski w całym Elementarzu drukowane literami pisma, które pod spodem onych w zwykłym druku są powtórzone, — przez co wprawia się w zgłoskowanie i zarazem obeznaje się z literami druku. — Nakoniec ma uczeń, przy pomocy, czytać, — sam zaś przepisywać, — różne z kolei ustępy całego Elementarzyka, tak długo aż będzie w stanie poprawnie takowe z pamięci napisać.

a A A	q B B	c C C	ć	d D D	e E E	ę	f F F
a A	q B	c C	ć	d D	e E	ę	f F
g G G	h H H	i I I	j J J	k K K	l L L		
g G	h H	i I	j J	k K	l L		
t L L	m M M	n N N	ñ	o O O	ó	p P P	r R R
t L	m M	n N	ñ	o O	ó	p P	r R
s S S	ś	t T T	u U U	w W W	x X X	y Y Y	
s S	ś	t T	u U	w W	x X	y Y	
			z Z Z	ź	ż		
				ż			

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 *jeden*

den

2 *dwa*3 *trzy*4 *cztery*

ry

5 *pięć*6 *sześć*7 *siedm*8 *ośm*9 *dziewięć*

więć

10 *dziesięć*

sięć

11 *jedenaście*

de

cie

12 *dwanaście*

naś

13 *trzynaście*

naś

14 *czternaście*

naś

15 *piętnaście*

naś

16 *szesnaście*

naś

17 *siedmnaście*

naś

18 *ośmnaście*

naś

19 *dziewiętnaście*

wie

cie

20 *dwadzieścia*

dziesięć

21 *dwadzieścia jeden*

dziesięć

den

22 *dwadzieścia dwa*

dziesięć

23 *dwadzieścia trzy*

dziesięć

24 *dwadzieścia cztery*

dziesięć

25 *dwadzieścia pięć*

dziesięć

26 *dwadzieścia sześć*

dziesięć

27 *dwadzieścia siedm*

dziesięć

28 *dwadzieścia ośm*

dziesięć

29 *dwadzieścia dziewięć*

dziesięć

więć

30 *trzydzieści*

dziesięć

40 *czterdzieści*

dzie

50 *pięćdziesiąt*

dzie

60 *sześćdziesiąt*

dzie

70 *siedmdziesiąt*

dzie

80 *ośmdziesiąt*

dzie

90 *dziewięćdziesiąt*

więc

siąt

100 *sto*1,000 *tysiąc*

siąc

10,000 *dziesięć tysięcy*

sięc

się

100,000 *sto tysięcy*

się

1,000,000 *milion*

lion

TABLICZKA PITAGORESA.

4	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	34	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	34	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

W imie Ojca, i Syna, i Ducha Świętego, Amen.

mie ca na cha te men

MODLITWA PAŃSKA.

*Ojcze nasz, któryś jest w Niebie, święć się Imie Twoje,
przyjdź królestwo Twoje, bądź wola Twoja, jako w Niebie,
tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam
dzisiaj i odpuść nam nasze winy jako i my odpuszczamy
naszym winowajcom, i nie wódź nas na pokuszenie, ale
nas zbaw od złego. Amen.*

cze ryś bie mie je
les je la ja ko bie
mi ba sze sze go
siaj puść sze ny ko pusz my
szym no com ku nie
go men

POZDROWIENIE ANIELSKIE.

*Zdrowaś Marya, łaskiś pełna, Pan z Tobą, błogosta-
 wionaś Ty między niewiastami, i błogostawion Owoc żywota
 Twego Jezus. Święta Marya, Matko Boża, módl się za nami
 grzesznemi, teraz i w godzinę śmierci naszój. Amen.*

SKŁAD APOSTOLSKI.

*Wierzę w Boga Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela
 Nieba i ziemi, i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne-
 go.*

Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził
 się z Maryi Panny, umęczon pod Pontskim Piłatem, ukrzy-
 żowan, umarł i pogrzebion, wstąpił do piekieł, trzeciego
 dnia zmartwychwstał, wstąpił na Niebiosą, siedzi na
 prawicy Boga Ojca Wszechmogącego, ztamtąd przyjdzie
 sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha świętego, Święty
 Kościół powszechny, Świętych obcowanie, grzechów odpusz-
 czenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny. Amen.

DZIESIĘCIORO BOŻEGO PRZYKAZANIA.

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi
Egipskiej, z domu niewoli. 1. Nie będziesz miał Bogów
cudzych przedemną. 2. Nie będziesz brał Imienia Pana
Boga twego nadaremnie. 3. Pamiętaj abyś dzień Święty
święcił. 4. Czcij Ojca twego i Matkę swoją. 5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż. 7. Nie kradnij. 8. Nie mów naprzeciw
bliźniemu twemu fałszywego świadectwa. 9. Nie pożądaj
żony bliźniego twego. 10. Ani domu, ani roli, ani wotu,

*ani ośa, ani sługi, ani słuźebnicy, ani żadnej rzeczy
która jego jest.*

*Będiesz miłował Pana Boga twego, ze wszystkiego serca
twego, ze wszystkich sił twoich, ze wszystkiej duszy twojej,
a bliźniego twego jako siebie samego.*

PIĘĆ PRZYKAZAŃ KOŚCIELNYCH.

1. *Postanowione od Kościoła dni święte święcić.* 2. *Mszy Świętej w dni święte z nabożeństwem i uczciwością słuchoać.*
3. *Naznaczone pewnych dni posty zachować.* 4. *Przynaj-*

mniej raz w rok własnemu Kaptanowi spowiadać się i
 w własnej parafii komunikować, albo w inszej za dozwo-
 leniem własnego Pasterza. 5. Dziesięciny, własnemu Pa-
 sterzowi, gdzie jest zwyczaj, wiernie oddawać.

SIEDM UCZYNKÓW MIŁOSIERNYCH STOSUJĄCYCH SIĘ DO CIAŁA.

1. Głodnego nakarmić. 2. Pragnącego napoić. 3. Na-
 giego przyodziać. 4. Chorych i więźniów nawiedzać i ra-
 tować. 5. Podróżnych i pielgrzymów w dom przyjmować.
 6. Niewolnika wykupić. 7. Umarłych grzebać.

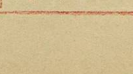
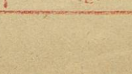
SIEDM UCZYŃKÓW MIŁOSIERNYCH STOSUJĄCYCH SIĘ DO DUSZY.

1. Błądzących poprawić. 2. Nieumiejętnych nauczyć.
3. Wątpiącym dobrze radzić. 4. Modlić się za zbawienie bliźniego. 5. Smutnych cieszyć. 6. Krzywdy cierpliwie znosić.
7. Urazy darować.

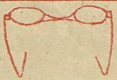
« A teraz trwają, Wiara, Nadzieja, Miłość, te trzy rzeczy; lecz z nich największa jest Miłość. » (Słowa wyjęte z pierwszego listu Świętego Pawła do Koryntian, Rozdział 13, wiersz 13).

SŁOWNIK.

<i>armata</i> ar ma ta		<i>dach</i> dach		<i>gataż</i> ga łaż	
<i>bęben</i> bę ben		<i>deska</i> des ka		<i>geś</i> geś	
<i>beczka</i> becz ka		<i>drzewo</i> drze wo		<i>głowa</i> gło wa	
<i>bicz</i> bicz		<i>dziecko</i> dziec ko		<i>góra</i> gó ra	
<i>brona</i> bro na		<i>dzwon</i> dzwon		<i>grabie</i> gra bie	
<i>chatupa</i> cha łu pa		<i>eskadra</i> es ka dra		<i>grób</i> grób	
<i>chorągiew</i> cho rą giew		<i>fajka</i> faj ka		<i>gruszka</i> grusz ka	
<i>ciele</i> cie le		<i>farfurka</i> far fur ka		<i>grzebień</i> grze bień	
<i>czypek</i> czy pek		<i>filiżanka</i> fi li żan ka		<i>grzyb</i> grzyb	

<i>gwóźdz</i> gwóźdz		<i>jastrząb</i> jas trząb		<i>kociot</i> ko ciot	
<i>hebel</i> he bel		<i>jedwabnik</i> je dwa bnik		<i>kogut</i> ko gut	
<i>huśtawka</i> huś taw ka		<i>jelca</i> jel ca		<i>koto</i> ko śc	
<i>indyk</i> in dyk		<i>jelen</i> je leń		<i>koń</i> koń	
<i>infuła</i> in fu ła		<i>jota</i> jo ta	<i>J</i>	<i>kosa</i> ko sa	
<i>inwalid</i> in wa lid		<i>kałamarn</i> ka ła marz		<i>koszyk</i> ko szyk	
<i>jabłko</i> jabł ko		<i>kaczka</i> kacz ka		<i>kościót</i> koś ciót	
<i>jagnie</i> ja gnie		<i>kielich</i> kie lich		<i>kot</i> kot	
<i>jajko</i> jaj ko		<i>klótk</i> klót ka		<i>krzyż</i> krzyż	
<i>jaszczurka</i> jasz czur ka		<i>klucz</i> klucz		<i>kura</i> ku ra	

<i>lalka</i> lal ka		<i>teb</i> leb		<i>motyl</i> motyl	
<i>lampa</i> lam pa		<i>topata</i> la pa ta		<i>moździerz</i> moź dzierz	
<i>laska</i> laz ka		<i>tódka</i> łod ka		<i>mucha</i> mu cha	
<i>latarnia</i> la tar nia		<i>tóžko</i> łóž ko		<i>mysz</i> mysz	
<i>lew</i> lew		<i>łuk</i> łuk		<i>naparstek</i> na par stek	
<i>lilia</i> li lia		<i>tyżka</i> tyż ka		<i>niedźwiedź</i> niedź wiedź	
<i>list</i> list		<i>małpa</i> mał pa		<i>noga</i> noga	
<i>liść</i> liść		<i>miotła</i> miot ła		<i>nos</i> nos	
<i>łańcuch</i> łań cuch		<i>młyn</i> młyn		<i>nóż</i> nóż	
<i>ławka</i> ław ka		<i>most</i> mośl		<i>nożyczki</i> no życz ki	

<i>obraz</i> o braz		<i>patasz</i> pa lasz		<i>rak</i> rak	
<i>oko</i> o ko		<i>piec</i> piec		<i>ręka</i> rę ka	
<i>okręt</i> o kręt		<i>pieczątka</i> pie cząt ka		<i>ryba</i> ry ba	
<i>okulary</i> o ku la ry		<i>pies</i> pies		<i>sanki</i> san ki	
<i>ołówek</i> ołów ek		<i>piła</i> pi ła		<i>sarna</i> sar na	
<i>osiół</i> o siół		<i>pióro</i> pió ro		<i>schody</i> scho dy	
<i>ostroga</i> o stro ga		<i>ptug</i> ptug		<i>siekiera</i> sie kie ra	
<i>owca</i> ow ea		<i>podkowa</i> pod ko wa		<i>skrzypce</i> skrzyp ce	
<i>paciorki</i> pa cior ki		<i>poduszka</i> po dusz ka		<i>stoń</i> słoń	
<i>pająk</i> pa jāk		<i>pszczota</i> pszczo ła		<i>smyczek</i> smy czek	

<i>stół</i> stół		<i>trąbka</i> trąb ka		<i>widła</i> wi dla	
<i>strzała</i> strza la		<i>trójkąt</i> trój kąt		<i>wieloryb</i> wie lo ryb	
<i>strzelba</i> strzel ba		<i>trumna</i> trum na		<i>wół</i> wół	
<i>studnia</i> stu dnia		<i>trzewik</i> trze wik		<i>wóz</i> wóz	
<i>szczur</i> szczur		<i>tygrys</i> ty gryś		<i>xiążka</i> xiąż ka	
<i>świder</i> świ der		<i>ul</i> ul		<i>zając</i> za jąc	
<i>świnia</i> świ nia		<i>waga</i> wa ga		<i>zamek</i> za mek	
<i>taczki</i> tacz ki		<i>wanna</i> wan na		<i>zamek</i> za mek	
<i>torba</i> tor ba		<i>wąż</i> wąż		<i>zegarek</i> zega rek	

Dla dalszej wprawy w zgłoskowanie, ma uczeń wypisywać całe szeregi wyrazów z jakiegolwiek słownika, w porządku abecedowym.